

**Plán péče
o
přírodní památku**

Na Hadovně

**na období
2024-2033**

**návrh
součást záměru na vyhlášení**

Plán péče je odborný a koncepční dokument ochrany přírody, který na základě údajů o dosavadním vývoji a současném stavu zvláště chráněného území navrhuje opatření na zachování nebo zlepšení stavu předmětu ochrany ve zvláště chráněném území a na zabezpečení zvláště chráněného území před nepříznivými vlivy okolí v jeho ochranném pásmu. Plán péče slouží jako podklad pro jiné druhy plánovacích dokumentů a pro rozhodování orgánů ochrany přírody. Pro fyzické ani právnické osoby není závazný. Realizaci plánu péče zajišťuje orgán ochrany přírody příslušný ke schválení péče, a to v součinnosti s vlastníky a nájemci dotčených pozemků postupy podle § 68 zákona č. 114/1992 Sb. o ochraně přírody a krajiny, v platném znění.

Obsah

1. Základní údaje o zvláště chráněném území	1
1.1 Základní identifikační údaje	1
1.2 Údaje o lokalizaci území v rámci územně správního členění ČR	1
1.3 Vymezení území podle současného stavu katastru nemovitostí	1
1.4 Výměra území a jeho ochranného pásma	2
1.5 Překryv území s jiným typem ochrany	2
1.6 Kategorie IUCN	2
1.7 Předmět ochrany ZCHÚ	3
1.7.1 Předmět ochrany ZCHÚ podle zřizovacího předpisu	3
1.7.2 Předmět ochrany – současný stav	3
1.8 Cíl ochrany.....	5
2. Rozbor stavu zvláště chráněného území s ohledem na předmět ochrany	7
2.1 Popis území a charakteristika jeho přírodních poměrů	7
2.1.1 Stručný popis území a jeho přírodních poměrů	7
2.1.2 Přehled zvláště chráněných a významných ohrožených druhů rostlin a živočichů	8
2.1.3 Výčet a popis významných přirozených disturbančních činitelů působících v území v minulosti a současnosti.....	11
2.2 Historie využívání území a zásadní pozitivní i negativní vlivy lidské činnosti v minulosti a současnosti	11
2.3 Související plánovací dokumenty, správní akty a opatření obecné povahy	13
2.4 Současný stav zvláště chráněného území a přehled dílčích ploch	13
2.4.1 Základní údaje o plochách mimo lesní pozemky	13
2.5 Souhrnné zhodnocení stavu předmětů ochrany, výsledků předchozí péče, dosavadních ochranných zásahů do území a závěry pro další postup.....	14
2.6 Stanovení prioritních zájmů ochrany území v případě jejich možné kolize	14
3. Plán zásahů a opatření	15
3.1 Výčet, popis a lokalizace navrhovaných zásahů a opatření v ZCHÚ	15
3.1.1 Rámcové zásady péče o ekosystémy a jejich složky nebo zásady jejich jiného využívání	15
3.1.2 Podrobný výčet navrhovaných zásahů a činností v území	16
3.2 Zásady hospodářského nebo jiného využívání ochranného pásma včetně návrhu zásahů a přehledu činností	16
3.3 Zaměření a vyznačení území v terénu	17
3.4 Návrhy na průzkum či výzkum a monitoring předmětu ochrany území	17
4. Závěrečné údaje	18
4.1 Předpokládané orientační náklady hrazené orgánem ochrany přírody podle jednotlivých zásahů (druhů činností)	18
4.2 Použité podklady a zdroje informací	18
4.3 Seznam používaných zkratk	20
4.4. Podklady pro plán péče zpracoval	20
5. Přílohy	20

1. Základní údaje o zvláště chráněném území

1.1 Základní identifikační údaje

evidenční číslo:

kategorie ochrany: přírodní památka

název území: Na Hadovně

druh právního předpisu, kterým bylo území vyhlášeno:

orgán, který předpis vydal:

číslo předpisu:

datum platnosti předpisu:

datum účinnosti předpisu:

1.2 Údaje o lokalizaci území v rámci územně správního členění ČR

kraj:

Královéhradecký

okres:

Rychnov nad Kněžnou

obec s rozšířenou působností:

Rychnov nad Kněžnou

obec s pověřeným obecním úřadem:

Vamberk

obec:

Proruby

katastrální území:

Proruby u Potštejna

Příloha: M1 – Orientační mapa s vyznačením území PP Na Hadovně

1.3 Vymezení území podle současného stavu katastru nemovitostí

Zvláště chráněné území:

Katastrální území: 681555 Proruby u Potštejna

Číslo parcely podle KN	Druh pozemku podle KN	Číslo listu vlastnictví	Vlastník	Výměra parcely celková podle KN (m ²)	Výměra parcely v ZCHÚ (m ²)
514/1	trvalý travní porost	10001	Obec Proruby	3176	3176
Celkem					3176

Přehled parcel a jejich výměry byly získány z katastru nemovitosti dostupného online (nahliznidokn.cuzk.cz). Údaje jsou platné ke dni 3.3.2024.

Příloha:

M2 - Katastrální mapa se zákresem PP Na Hadovně

Ochranné pásmo: ZCHÚ nemá ochranné pásmo.

1.4 Výměra území a jeho ochranného pásma

Druh pozemku	ZCHÚ plocha v ha	Způsob pozemku využití	ZCHÚ plocha v ha
lesní pozemky			
vodní plochy		zamokřená plocha	
		rybník nebo nádrž	
		vodní tok	
trvalé travní porosty	0,3176		
orná půda			
ostatní zemědělské pozemky			
ostatní plochy		neplodná půda	
		ostatní způsoby využití	
zastavěné plochy a nádvoří			
plocha celkem	0,3176		

1.5 Překryv území s jiným typem ochrany

národní park: není
chráněná krajinná oblast: není
jiný typ chráněného území: není

Natura 2000

ptačí oblast: není
evropsky významná lokalita: není

1.6 Kategorie IUCN

IV - území pro péči o stanoviště/druhy

1.7 Předmět ochrany ZCHÚ

1.7.1 Předmět ochrany ZCHÚ podle zřizovacího předpisu

Návrh na znění předmětu ochrany: Druhově bohatá květnatá loučka a na ni vázané pestré společenstvo bezobratlých živočichů.

1.7.2 Předmět ochrany – současný stav

A. Ekosystémy

ekosystém	podíl plochy v ZCHÚ (%)	popis ekosystému	kód předmětu ochrany*
Mezofilní ovsíkové louky – biotop T1.1		<p>V současné době mezofilní květnatá loučka, pravidelně kosená, mírně oligotrofní, tvořící menší množství biomasy. Druhově poměrně bohatý porost, v posledních letech bez vzácných druhů vyšších rostlin.</p> <p>Dominují štírovník růžkatý (<i>Lotus corniculatus</i>), bika ladní (<i>Luzula campestris</i>), krvavec toten (<i>Sanguisorba officinalis</i>), tomka vonná (<i>Anthoxanthum odoratum</i>), medyněk vlnatý (<i>Holcus lannatus</i>), zběhovce plazivý (<i>Ajuga reptans</i>), jitrocel kopinatý (<i>Plantago lanceolata</i>), prasetník kořenatý (<i>Hypochaeris radicata</i>).</p> <p>Louka hostí poměrně pestré společenstvo hmyzu, významný je výskyt čmeláků rodu <i>Bombus</i>, kteří zde získávají potravu a/nebo se rozmnožují. Dále se zde rozmnožují mravenci rodu <i>Formica</i>, běžnější druhy denních motýlů, pískorypka rozrazilová (<i>Andrena viridescens</i>) a nomáda černohřbetá (<i>Nomada atroscutellaris</i>). Při odpovídajícím managementu má loučka dobrý potenciál stát se útočištěm četných bezobratlých, kteří již nenacházejí vhodné podmínky v okolní zemědělské krajině.**</p>	a

*kód předmětu ochrany:

a = předmět ochrany spadá pod definici předmětu ochrany dle zřizovacího předpisu ZCHÚ

** všechny zoologické údaje byly převzaty z entomologického průzkumu, zpracovaného v roce 2018 panem Jaroslavem Reslem (Resl, 2018)

B. Druhy *

druh	stupeň ohrožení/ ochrany **	popis biotopu druhu v ZCHÚ a aktuální početnost nebo vitalita populace	kód předmětu ochrany *
Hymenoptera - blanokřídílí			
pískorypka rozrazilová <i>Andrena viridescens</i>	VU	Území využívá k rozmnožování; patří mezi zranitelné druhy a na lokalitě je přímo vázána na další vzácný druh - tím je nomáda černohřbetá, která se jako parazit v hnízdech této včely vyvíjí.	a
pačmelák český <i>Bombus bohemicus</i>	§3	Území využívá k získávání potravy.	a
pačmelák ladní <i>Bombus campestris</i>	§3	Území využívá k získávání potravy.	a
čmelák skalní <i>Bombus lapidarius</i>	§3	Území využívá k získávání potravy.	a
čmelák hájový <i>Bombus lucorum</i>	§3	Území využívá k získávání potravy.	a
čmelák rolní <i>Bombus pascuorum</i>	§3	Území využívá k rozmnožování a k získávání potravy. Byla zjištěna dvě hnízda v okrajových partiích louky; hnízda na louce nebyla z důvodu pozdního ošetření louky bránami.	a
čmelák lesní <i>Bombus sylvarum</i>	§3	Území využívá k získávání potravy. Rozmnožuje se v těsné blízkosti PP, v neudržovaném sadu jižně od louky.	a
čmelák zemní <i>Bombus terrestris</i>	§3	Území využívá k rozmnožování a k získávání potravy. Jedno hnízdo bylo zjištěno přímo v louce.	a
nomáda černohřbetá <i>Nomada atroscutellaris</i>	NT	Území využívá k rozmnožování. Druh kukaččí včely, která parazituje u pískorypky rozrazilové.	a
mravenec otročící <i>Formica fusca</i>	§3	Území využívá k rozmnožování a k získávání potravy.	a

mravenec luční <i>Formica pratensis</i>	§3	Území využívá k rozmnožování a k získávání potravy. Druh má na okraji směrem k neudržovanému sadu a na něm několik hnízd. Jeho rozmnožování je závislé na dalším zde zjištěném mnohem běžnějším druhu <i>Formica fusca</i> .	a
Denní motýli - Lepidoptera			
modrásek obecný <i>Plebejus idas</i>	CR	Území využívá k rozmnožování a k získávání potravy. V červenci pozorován jeden jedinec, v srpnu 5 jedinců. Možná záměna druhu za <i>P. argyrognomon</i> (modrásek podobný) vzhledem k obtížné determinaci.	a

* všechny zoologické údaje byly převzaty z entomologického průzkumu, zpracovaného v roce 2018 panem Jaroslavem Reslem (Resl, 2018)

**kategorie podle vyhl. č. 395/1992 Sb.

§3 – ohrožený druh

stupeň ohrožení kategorie ohrožení dle „Červeného seznamu ohrožených druhů České republiky. Bezobratlí“ (Hejda, Farkač et Chobot 2017), dle „Červeného seznamu ohrožených druhů České republiky. Obratlovci“ (Chobot et Němec 2017) a dle „Červeného seznamu cévnatých rostlin ČR (Grulich a Chobot 2017)

CR – kriticky ohrožený druh

VU – zranitelný druh

NT – téměř ohrožený druh

1.8 Cíl ochrany

A. ekosystémy

Ekosystém	Cíl ochrany	Indikátory cílového stavu
Mezofilní ovsíkové louky – biotop T1.1	Zachování druhově pestré květnaté loučky a zajištění vhodných podmínek pro výskyt a rozmnožování bezobratlých živočichů, především čmeláků a denních motýlů. Zachování a zvýšení druhové pestrosti bezobratlých, zvýšení počtu rozmnožujících se druhů, zvýšení početnosti v současnosti se vyskytujících druhů.	<ul style="list-style-type: none"> počet druhů hmyzu, především čmeláků a denních motýlů, využívajících louku k rozmnožování a získávání potravy početnost populací jednotlivých druhů hmyzu, především čmeláků a denních motýlů

B. druhy

druh	Cíl ochrany	Indikátory cílového stavu
Hymenoptera - blanokřídlí		
pískorypka rozrazilová <i>Andrena viridescens</i>	udržení životaschopné populace pískorypky rozrazilové, udržení a zlepšení vhodného prostředí pro její rozmnožování	<ul style="list-style-type: none"> • ověření výskytu druhu • záznam o jeho rozmnožování
pačmelák český <i>Bombus bohemicus</i>	udržení potravní nabídky pro pačmeláka českého, vytvoření vhodných podmínek pro jeho rozmnožování	<ul style="list-style-type: none"> • ověření výskytu druhu • záznam o jeho rozmnožování
pačmelák ladní <i>Bombus campestris</i>	udržení potravní nabídky pro pačmeláka ladního, vytvoření vhodných podmínek pro jeho rozmnožování	<ul style="list-style-type: none"> • ověření výskytu druhu • záznam o jeho rozmnožování
čmelák skalní <i>Bombus lapidarius</i>	udržení potravní nabídky pro čmeláka skalního, vytvoření vhodných podmínek pro jeho rozmnožování	<ul style="list-style-type: none"> • ověření výskytu druhu • záznam o jeho rozmnožování
čmelák hájový <i>Bombus lucorum</i>	udržení potravní nabídky pro čmeláka hájového, vytvoření vhodných podmínek pro jeho rozmnožování	<ul style="list-style-type: none"> • ověření výskytu druhu • záznam o jeho rozmnožování
čmelák rolní <i>Bombus pascuorum</i>	udržení životaschopné populace čmeláka rolního, udržení a zlepšení vhodného prostředí pro jeho rozmnožování	<ul style="list-style-type: none"> • ověření výskytu druhu • záznam o jeho rozmnožování
čmelák lesní <i>Bombus sylvarum</i>	udržení potravní nabídky pro čmeláka lesního, vytvoření vhodných podmínek pro jeho rozmnožování	<ul style="list-style-type: none"> • ověření výskytu druhu • záznam o jeho rozmnožování
čmelák zemní <i>Bombus terrestris</i>	udržení životaschopné populace čmeláka zemního, udržení a zlepšení vhodného prostředí pro jeho rozmnožování	<ul style="list-style-type: none"> • ověření výskytu druhu • záznam o jeho rozmnožování
nomáda černohřbetá <i>Nomada atroscutellaris</i>	udržení životaschopné populace nomády černohřbeté, udržení a zlepšení vhodného prostředí pro její rozmnožování	<ul style="list-style-type: none"> • ověření výskytu druhu • záznam o jeho rozmnožování

mravenec otročící <i>Formica fusca</i>	udržení životaschopné populace mravence otročícího, udržení a zlepšení vhodného prostředí pro jeho rozmnožování	<ul style="list-style-type: none"> • ověření výskytu druhu • záznam o jeho rozmnožování
mravenec luční <i>Formica pratensis</i>	udržení životaschopné populace mravence lučního, udržení a zlepšení vhodného prostředí pro jeho rozmnožování	<ul style="list-style-type: none"> • ověření výskytu druhu • záznam o jeho rozmnožování
Denní motýli - Lepidoptera		
modrásek obecný <i>Plebejus idas</i>	udržení potravní nabídky pro modráška obecného, udržení vhodných podmínek pro jeho rozmnožování, zvýšení jeho početnosti	<ul style="list-style-type: none"> • ověření výskytu druhu • počet pozorovaných jedinců • záznam o rozmnožování druhu

2. Rozbor stavu zvláště chráněného území s ohledem na předmět ochrany

2.1 Popis území a charakteristika jeho přírodních poměrů

2.1.1 Stručný popis území a jeho přírodních poměrů

Navrhovaná přírodní památka Na Hadovně se nachází v rozvolněném intravilánu obce Proruby. Lokalita se nachází v nadmořské výšce 410 – 415 m na geologickém podloží cenomanských pískovců a jílových sedimentů bělohorského souvrství.

Navrhované chráněné území je tvořeno drobnou loučkou o rozloze cca 0,3 ha. Od východu je loučka ohraničena pruhem navážky a silnicí s autobusovou zastávkou, od severu sousedí s oplocenou kosenou zahradou. Od západu lemuje PP svah k potoku, zarostlý náletovými dřevinami, jehož menší část rovněž zasahuje do navrhovaného ZCHÚ. Od jihovýchodu navazuje soukromá oplocená zahrada, která byla až dosud součástí ZCHÚ, ačkoliv se zde nevyskytovaly předměty ochrany ani neprováděl cílený management. Od jihu sousedí s loučkou neudržovaný starý sad.

Louka je téměř plochá, velmi mírně se svažuje k západu.

Původně se jednalo o vlhkou kosenou loučku, která byla v roce 1985 vyhlášena jako přírodní památka za účelem ochrany menší populace vstavače kukačky (*Orchis morio*), čítající každoročně okolo 20 exemplářů (Faltysová, 1990). Již od 90. let 20. století je však zaznamenáváno postupné vysychání lokality a ubývání vstavačů, naposledy zde byl v roce 2009 nalezen 1 kvetoucí jedinec Kučerou (citován Laburdovou, 2014a).

V minulosti (v době, kdy zde relativně hojně kvetly vstavače) byl však charakter louky pravděpodobně odlišný.

Faltysová (1990) území charakterizuje jako "vlhkou až rašelinnou louku, pravidelně obhospodařovanou". Již Kaplan v roce 1995 však upozorňuje na postupné vysychání lokality. Gerža (2006) již louku charakterizuje jako mezofilní ovsíkovou louku as. Trifolio – Festucetum rubrae.

V roce 2010 (Rešlová, 2010) zde byla zaznamenána mezofilní ovsíková louka s přechodem k vlhké bezkolencové louce, v roce 2014 zde Laburdová (2014 b) zaznamenala ovsíkovou louku.

Současný charakter louky je mezofilní, se zřetelným vlhkostním gradientem a místy s výraznou inklinací ke společenstvu oligotrofních podhorských trávníků.

Louka je kosena, biomasa odstraňována.

2.1.2 Přehled zvláště chráněných a významných ohrožených druhů rostlin a živočichů

druh	kategorie podle vyhl. č. 395/1992 Sb.	Stupeň ohrožení	popis biotopu druhu v ZCHÚ a aktuální početnost nebo vitalita populace, další poznámky
Hymenoptera - blanokřídlí			
pískorypka rozrazilová <i>Andrena viridescens</i>		VU	Území využívá k rozmnožování; patří mezi zranitelné druhy a na lokalitě je přímo vázána na další vzácný druh - tím je nomáda černošřbetá, která se jako parazit v hnízdech této včely vyvíjí.
pačmelák český <i>Bombus bohemicus</i>	§3		Území využívá k získávání potravy.
pačmelák ladní <i>Bombus campestris</i>	§3		Území využívá k získávání potravy.
čmelák skalní <i>Bombus lapidarius</i>	§3		Území využívá k získávání potravy.
čmelák hájový <i>Bombus lucorum</i>	§3		Území využívá k získávání potravy.

čmelák rolní <i>Bombus pascuorum</i>	§3		Území využívá k rozmnožování a k získávání potravy. Byla zjištěna dvě hnízda v okrajových partiích louky; hnízda na louce nebyla z důvodu pozdního ošetření louky bránami.
čmelák lesní <i>Bombus sylvarum</i>	§3		Území využívá k získávání potravy. Rozmnožuje se v těsné blízkosti PP, v neudržovaném sadu jižně od louky.
čmelák zemní <i>Bombus terrestris</i>	§3		Území využívá k rozmnožování a k získávání potravy. Jedno hnízdo bylo zjištěno přímo v louce.
nomáda černohřbetá <i>Nomada atroscutellaris</i>		NT	Území využívá k rozmnožování. Druh kukaččí včely, která parazituje u pískorypky rozrazilové.
mravenec otročící <i>Formica fusca</i>	§3		Území využívá k rozmnožování a k získávání potravy.
mravenec luční <i>Formica pratensis</i>	§3		Území využívá k rozmnožování a k získávání potravy. Druh má na okraji směrem k neudržovanému sadu a na něm několik hnízd. Jeho rozmnožování je závislé na dalším zde zjištěném mnohem běžnějším druhu <i>Formica fusca</i> .
Denní motýli - Lepidoptera			
modrásek obecný <i>Plebejus idas</i>		CR	Území využívá k rozmnožování a k získávání potravy. Možná záměna druhu za <i>P. argyrognomon</i> (modrásek podobný) vzhledem k obtížné determinaci.
Obratlovci - Vertebrata			
ještěrka živorodá <i>Lacerta vivipara</i>	§3		Prokázaný výskyt na lokalitě, pozorováno několik exemplářů.
slepýš křehký <i>Anguis fragilis</i>	§3		Dvakrát zjištěn v přilehlém starém sadu pod tlejícími zbytky kmenů; výskyt na louce je velmi pravděpodobný.
Rostliny			

prstnatec májový – §3 <i>Dactylorhiza majalis</i>	§3	NT	Na lokalitě vyhynulý druh. Faltysová (1990) druh uvádí roztroušeně po celé lokalitě, asi 40 exemplářů. Kaplan (1995) udává z let 1989-1995 počet 3-12 kvetoucích prstnaticů. Gerža (2006) udává v roce 2001 počet 20 kvetoucích rostlin (bez jmenování autora pozorování), z roku 2006 jednu kvetoucí rostlinu. Při aktualizaci mapování biotopů (Rešlová, 2010) byli nalezeni 2 kvetoucí jedinci. Naposledy v roce 2014 našla jeden kvetoucí prstnatec Laburdová (2014 b).
vstavač kukačka – §2 <i>Orchis morio</i>	§2	CR	Na lokalitě vyhynulý druh. Faltysová (1990) uvádí, každoročně kolem 20 ex. kukačky, z toho asi polovina kvetoucích. Kaplan (1995) udává z let 1989-1995 počet kvetoucích kukaček v rozmezí 7-15. Gerža (2006) udává v roce 2001 2 kvetoucí rostliny (bez jmenování autora pozorování), v roce 2005 našel Gerža 4 kvetoucí kukačky, v roce 2006 Gerža druh nenalezl. Naposledy v roce 2009 zde byl nalezen 1 kvetoucí jedinec Kučerou (citován Laburdovou, 2014a).

Vysvětlivky k tabulce:

kategorie podle vyhl. č. 395/1992 Sb.

§3 – ohrožený druh

stupeň ohrožení kategorie ohrožení dle „Červeného seznamu ohrožených druhů České republiky. Bezobratlí“ (Hejda, Farkač et Chobot 2017), dle „Červeného seznamu ohrožených druhů České republiky. Obratlovci“ (Chobot et Němec 2017) a dle „Červeného seznamu cévnatých rostlin ČR (Grulich a Chobot 2017)

CR – kriticky ohrožený druh

VU – zranitelný druh

NT – téměř ohrožený druh

2.1.3 Výčet a popis významných přirozených disturbančních činitelů působících v území v minulosti a současnosti

a) abiotické disturbanční činitele

Za abiotický disturbanční činitel lze považovat změnu hydrologických poměrů na lokalitě v posledních 20-30 letech, konkrétně její vysychání. To může být způsobeno jednak ubýváním srážek či změnou jejich rozložení během roku, ale jistě došlo i k poklesu hladiny podzemní vody. Jeho příčiny jsou neznámé a zřejmě leží mimo samotnou lokalitu. Dá se spekulovat o možném vlivu asfaltové komunikace lemující louku shora, případně o nějakých úpravách na potoku pod loukou nebo ve svahu mezi loukou a potokem.

Tato změna vodních poměrů způsobila vymizení předmětů ochrany původně vyhlášené přírodní památky, kterým byl vstavač kukačka a společenstva mezofilních až vlhkých luk.

Nicméně louka si i po vyschnutí zachovala přírodovědnou hodnotu a pro nyní navrhovaný předmět ochrany je současný vodní režim vyhovující.

a) biotické disturbanční činitele

Louka bývá občasně narušena rytím prasat (Rešlová, 2010, Laburdová, 2014b, Resl 2018) a aktivitou krtků. V období duben 2023 až únor 24 nebylo rytí prasat zaznamenáno, ale přes zimu zde vznikly desítky nových krtin.

Divoká prasata požírají hlízy vstavače kukačky, což může být jednou z příčin vymizení druhu na lokalitě. Na druhou stranu kukačka je konkurenčně velmi slabý druh a nedokáže čelit hustému porostu trav či zapojenému drnu, a disturbanční aktivita prasat nebo krtků napomáhá uchycování nových jedinců (Jersáková, 2004). Podobně konkurenčně slabých druhů rostlin je mnoho a např. u sušších trávníků již bylo zjištěno, že disturbance rytím prasat zvyšují jejich druhovou bohatost a prostorovou heterogenitu (Horčíčková, 2010).

Podobně i někteří bezobratlí rádi využívají ke svému rozmnožování plochy bez zapojené vegetace. Resl (2018) na Hadovně zjistil, že některé druhy včel využívaly hojně i místa se starším rytím od divokých prasat, ačkoliv čerstvému rytí se vyhýbají.

Z tohoto pohledu nemá disturbance rytím prasat negativní vliv na současné předměty ochrany PP.

2.2 Historie využívání území a zásadní pozitivní i negativní vlivy lidské činnosti v minulosti a současnosti

a) ochrana přírody

K prvnímu vyhlášení chráněného území došlo 14.11.1985, s platností od stejného data, vyhláškou č. 338 Okresního národního výboru Rychnov nad Kněžnou.

Předmět ochrany nebyl ve zřizovacím předpisu určen, ale podle posledních dvou plánů péče (Gerža, 2006 a Rešlová, 2016) jím byla ochrana populace silně ohroženého vstavače kukačky (*Orchis morio*) a společenstva mezofilních až vlhkých luk.

Ve zřizovacím dokumentu přírodní památky nebyly určeny parcely, nebyl přiložen ani katastrální zákres ani jiný mapový podklad. Byla uvedena pouze výměra zvláště chráněného území – doplněná rukou.

Vymezení území proto vycházelo ze zákresu PP, jak byl dostupný na stránkách AOPK ČR (<http://mapmaker.nature.cz>). Tento zákres vycházel ze starších plánů péče a z tradičního chápání chráněného území. Oproti nyní navrhovanému vymezení PP (pouze parc. č. 514/1. TTP, ve vlastnictví Obce Proruby) zde byla ještě parcela č. 517, druh pozemku zahrada, ve vlastnictví manželů Borysových.

Tato udržovaná zahrada u chalupy se v chráněném území ocitla zřejmě nedopátráním, neboť již na leteckém snímku z roku 1954 (Národní geoportál INSPIRE, geoportal.gov.cz) byla zřetelně od louky oddělená. Zároveň zde nikdy nebyl prováděn ochranný management.

Ochranná péče o lokalitu spočívala v každoročním kosení 1-2 x v termínu červenec až srpen. Biomasa byla odstraňována z lokality. Bylo vyloučeno hnojení.

Navzdory péči se lokalita za poslední cca 3 desetiletí výrazně změnila a předměty ochrany z ní vymizely. Především se louka změnila z vlhké v mezofilní, tedy významně vyschla. Vysycháním lze jednoduše vysvětlit ústup vlhkomilného prstnatce májového, ale vstavač kukačka je druhem, který běžně roste v mezofilních loukách i v sušších trávnících. Vysychání tedy na něj mohlo mít nepřímé dopady, např. narušení mykorrhizních vztahů. Možná je i likvidace hlíz přemnoženými divokými prasaty.

Špatný stav lokality z hlediska výskytu předmětů ochrany vedl v roce 2014 krajský úřad k žádosti o posouzení stavu ZCHÚ s ohledem na případné zrušení její ochrany, adresované Agentuře ochrany přírody a krajiny ČR. Ta po provedení terénního šetření v květnu 2014 došla k závěru, že není vhodné PP Na Hadovně zrušit, a doporučila lokalitu dále sledovat (Laburdová, 2014 b).

V roce 2018 zde byl Jaroslavem Reslem proveden entomologický průzkum, zaměřený na výskyt blanokřídlého hmyzu a denních motýlů a jejich využívání lokality k rozmnožování a jako zdroje potravy.

Ten zjistil, že lokalita je entomologicky poměrně bohatá a při úpravě managementu má potenciál stát se v okolní krajině útočištěm i dalších druhů a zároveň posílit populace druhů současných.

Při přípravě záměru na nové vyhlášení PP (které je nezbytné i vzhledem k formálním nedostatkům původní vyhlášovací dokumentace a k nadbytečnosti parcely zahrady) je proto počítáno s nově formulovaným předmětem ochrany, kterým je loučka a na ni vázané společenstvo bezobratlých živočichů.

b) zemědělství

Konkrétní historické údaje o způsobu využívání území jsou velmi sporadické. Lze předpokládat, že hlavním způsobem využití bylo převážně sečení, případně i pastva. Jednalo se o jedno až dvousetné louky. Podle místních obyvatel byla horní třetina v 70. letech 20. století krátce zorána a využívána jako políčko (Kaplan, 1995). V roce 1995 byl na této ploše ještě patrný jiný charakter porostu (s vyšší tvorbou biomasy) i hranice tehdejšího pole, dnes již tento rozdíl patrný není.

V posledních letech byla louka každoročně sečena Obcí Proruby v rámci managementu ZCHÚ hrazeného z rozpočtu Královéhradeckého kraje.

Do západní části parcely louky zasahuje porost náletových dřevin s dominantní olší, který dále pokračuje na sousedních pozemcích, svažujících se k potůčku. Tyto pozemky jsou v soukromém vlastnictví a dle KN se jedná o trvalé travní porosty.

V roce 2014 byly kromě severní části dřeviny vyřezány, znovu pak obrazily – v roce 2016 byly dřeviny vysoké 3-4 m, v roce 2023 jsou vysoké okolo 10 m a naopak severní část je čerstvě vyřezána.

Podél zahrady v JV části louky se táhne mělká mírně vlhčí deprese, která pak zase stoupá mírnou mezičkou k plotu zahrady. Plot je lemován na straně do PP řadou náletových jasanů, pod nimi rostou řídké křoviny. V J části u plotu roste košatá lípa se třemi kmeny a s větvemi až na zem, zasahujícími až do louky. V JV rohu roste skupina vzrostlých výmladků rodu *Prunus*. Pruh podél zahrady dříve nebyl kosen a byl více zarostlý křovinami (Rešlová, 2016), nyní kosen je a došlo pravděpodobně i k redukci křovin.

V jižní části louky je umístěn dřevěný sloup elektrického vedení. Jeho okolí nebylo v minulosti sečeno a dominovala zde třtina křovištní (Rešlová, 2016), v posledních letech je však očividně pečlivě osekáván a luční porost nijak nenarušuje.

2.3 Související plánovací dokumenty, správní akty a opatření obecné povahy

Územní plán obce Proruby, platný od 15.10.2011.

Přírodní památka je dle územního plánu vymezena pouze na obecní parcele č. 514/1, parcela zahrady č. 517 zde spadá do zastavěného území. V textové části územního plánu je dokonce udávána rozloha pouze 0,27 ha, podle podkladu z ÚAP.

Přírodní památka je součástí lokálního biokoridoru ÚSES LBK2, nachází se přímo v místech jeho napojení na lokální biokoridor LBK2.

2.4 Současný stav zvláště chráněného území a přehled dílčích ploch

2.4.1 Základní údaje o plochách mimo lesní pozemky

Přílohy:

T1 - Popis dílčích ploch a objektů mimo lesní pozemky a výčet plánovaných zásahů v nich
M3 - Mapa dílčích ploch a objektů PP Na Hadovně

2.5 Souhrnné zhodnocení stavu předmětů ochrany, výsledků předchozí péče, dosavadních ochrannářských zásahů do území a závěry pro další postup

A. ekosystémy

Ekosystém:	Mezofilní ovsíkové louky – biotop T1.1	
Indikátor cílového stavu	aktuální hodnoty indikátorů a zhodnocení stavu a trendu vývoje ekosystému ve vztahu k provedené péči a působícím vlivům	
počet druhů hmyzu, především čmeláků a denních motýlů, využívajících louku k rozmnožování a získávání potravy	<p>Z hlediska bezobratlých nebyl podle J. Resla (2018) současný způsob péče o lokalitu vyhovující. Sečení v červenci je podle něj velmi nevhodné pro pastvu a rozmnožování denních motýlů, protože zrovna v období seče byl na lokalitě největší počet druhů i nejvyšší počty jedinců. Vyhrabání louky bránami je vhodné, ale musí být provedeno ve správném termínu (nejpozději do konce dubna) a především se musí zajistit odstranění vyhrabané stařiny, aby nepokrývala volné plochy pro rozmnožování např. samotářských včel.</p> <p>Do budoucna tedy J. Resl navrhuje dvě seče – první do konce června, druhou v průběhu září. Před první sečí do konce dubna vyhrabat a odstranit stařinu, po druhé seči v září narušit travní drn a půdu ručně nebo mechanicky železnými bránami.</p> <p>Dále považuje za důležité na západní straně louky udržovat náletový porost tak, aby se nerozrůstal do louky, a u plotu do zahrady v JV části PP proředit vzrostlé keře a stromy.</p> <p>Louka je podle J. Resla příliš malá na to, aby umožnila dělení sečení. Nicméně dle Konvičky a kol. (2005) je z hlediska hmyzu nutné, aby seč byla vždy mozaiková.</p>	
	Stav:	zhoršený
	Trend vývoje:	neznámý (byl proveden pouze jeden průzkum bezobratlých, a sice v roce 2018)
početnost populací jednotlivých druhů hmyzu, především čmeláků a denních motýlů	Viz komentář k předchozímu indikátoru.	
	Stav:	zhoršený
	Trend vývoje:	neznámý

2.6 Stanovení prioritních zájmů ochrany území v případě jejich možné kolize

Prioritním zájmem ochrany přírody je zachování květnaté louky a především na ni vázaného společenstva bezobratlých živočichů.

3. Plán zásahů a opatření

3.1 Výčet, popis a lokalizace navrhovaných zásahů a opatření v ZCHÚ

3.1.1 Rámcové zásady péče o ekosystémy a jejich složky nebo zásady jejich jiného využívání

a) péče o ekosystémy mimo lesní pozemky

Rámcová směrnice péče o ekosystémy mimo lesní pozemky

Ekosystém	mezofilní louka (včetně navážky pod silnicí a meze podél plotu v JV části)
Typ managementu	kosení
Vhodný interval	2 x ročně
Minimální interval	1 x ročně
Prac. nástroj	ručně nebo malou mechanizací
Kalendář pro management	1. seč do 30.6. 2. seč 1. - 30.9
Upřesňující podmínky	<ul style="list-style-type: none">při první seči ponechat cca ¼ plochy nepokosenou, tyto plochy střídát z roku na rokseno usušit na místě a následně odvézt, nezbytné je důkladné vyhrabání sena

Ekosystém	mezofilní louka (včetně navážky pod silnicí a meze podél plotu v JV části)
Typ managementu	vyhrabání a odvoz stařiny
Vhodný interval	1 x ročně
Minimální interval	1 x ročně
Prac. nástroj	ručně nebo malou mechanizací
Kalendář pro management	březen-duben
Upřesňující podmínky	<ul style="list-style-type: none">nezbytné je důkladné odstranění vyhrabané stařiny mimo lokalitu

Ekosystém	mezofilní louka (včetně navážky pod silnicí a meze podél plotu v JV části)
Typ managementu	narušení travního drnu a půdy
Vhodný interval	1 x za 2 roky
Minimální interval	1 x za 5 let
Prac. nástroj	ručně nebo mechanicky železnými bránami
Kalendář pro management	po druhé seči, tj. v průběhu září
Upřesňující podmínky	

Ekosystém	náletové dřeviny s dominantní olší v západní části PP
Typ managementu	vyřezání náletových dřevin
Vhodný interval	1 x za 5 let
Minimální interval	1 x za 20 let
Prac. nástroj	motorová pila
Kalendář pro management	mimo vegetační období
Upřesňující podmínky	ponechat vybrané keře v lemu – kaliny, brslen; biomasu odstranit mimo PP, dřeviny nechat znovu obrazit

Ekosystém	okraj mezofilní louky podél zahrady na pozemku parc.č. 517
Typ managementu	prořezání keřů a stromů podél plotu
Vhodný interval	1 x za 5 let
Minimální interval	1 x za 20 let
Prac. nástroj	motorová pila
Kalendář pro management	mimo vegetační období
Upřesňující podmínky	<ul style="list-style-type: none"> • ořezání spodních větví lípy, zasahujících do louky • vyřezání některých vzrostlejších náletových stromů (jasany, slivoně) • vyřezání některých křovin, expandujících od plotu směrem do mezičky

b) péče o populace a biotopy živočichů

Péče o populace a biotopy živočichů je součástí výše zmíněné péče o nelesní ekosystémy.

3.1.2 Podrobný výčet navrhovaných zásahů a činností v území

a) ekosystémy mimo lesní pozemky

Příloha:

T1 - Popis dílčích ploch a objektů mimo lesní pozemky a výčet plánovaných zásahů v nich
M3 - Mapa dílčích ploch a objektů PP Na Hadovně

3.2 Zásady hospodářského nebo jiného využívání ochranného pásma včetně návrhu zásahů a přehledu činností

ZCHÚ nemá ochranné pásmo.

3.3 Zaměření a vyznačení území v terénu

Chráněné území je v SV rohu vyznačeno dřevěným stojanem se státním znakem a s nápisem „přírodní památka“.

Pruhové značení je umístěno na dřevěných kůlech v rozích PP.

Toto značení odpovídá navrhovanému novému vymezení přírodní památky, je funkční a vyhovující. V období platnosti předkládaného plánu péče bude potřebovat jen běžnou údržbu – obnovení nátěru.

3.4 Návrhy na průzkum či výzkum a monitoring předmětu ochrany území

Za účelem zjištění účinnosti managementových opatření bude nutné opět provést entomologický průzkum. Zaměřen by měl být na stejné skupiny hmyzu, které byly zkoumány panem Reslem v roce 2018 (denní motýli a blanokřídli). Bylo by vhodné průzkum rozšířit i o skupinu brouků. Podle ústního sdělení J. Resla se zde pohybovalo mnoho např. střevlíků a kvetoucí rostliny navštěvují četné druhy živící se pylem a nektarem. Průzkum by měl být proveden v druhé polovině období platnosti plánu péče, aby jeho závěry mohly být použity jako podklad pro návrh opatření pro další desetiletí.

Ke konci období platnosti plánu péče je vhodné provést opět i průzkum botanický, protože rostlinné společenstvo na louce se poměrně rychle vyvíjí a úprava managementu může tyto změny ještě zesílit.

4. Závěrečné údaje

4.1 Předpokládané orientační náklady hrazené orgánem ochrany přírody podle jednotlivých zásahů (druhů činností)

Druh zásahu (práce) a odhad množství (např. plochy)	Orientační náklady za rok (Kč)	Orientační náklady za období platnosti plánu péče (Kč)
Jednorázové a časově omezené zásahy		
Nátěr cedule se státním znakem a kůlů s pruhovým značením, 1 x za 10 let	-----	1 000 Kč
Vyřezání náletových dřevin (dílčí plocha 1 cca 0,01 ha, dílčí plocha 2 cca 0,058 ha), odstranění biomasy, 1 x za 5 let (<i>individuální odstranění náletu nad 3 m výšky do 10 cm průměru kmene na řezné ploše pařezu, 150 000 Kč/ha</i>)	-----	2 x 10 200 Kč

Jednorázové a časově omezené zásahy celkem (Kč)	-----	21 400 Kč
Opakované zásahy		
První kosení na ploše 0,195 ha (cca ¼ plochy louky nepokosena), ruční nebo malou mechanizací, 1 x ročně (<i>31 380 Kč/ha</i>)	6 120 Kč	61 200 Kč
Druhé kosení na ploše 0,26 ha (celá louka), 1 x ročně (<i>31 380 Kč/ha</i>)	8 160 Kč	81 600 Kč
Vyhrabání a odvoz stařiny na ploše 0,26 ha – 1 x ročně (<i>vyhrabání mechanizací 24 300 Kč / ha</i>)	6 320 Kč	63 200 Kč
narušení travního drnu a půdy - 1 x za 2 roky (<i>narušování drnu strojní 1 Kč/1 m²</i>)	2 600 Kč	13 000 Kč
Opakované zásahy celkem (Kč)		219 000 Kč
N á k l a d y c e l k e m (Kč)		240 400 Kč

Náklady na jednotlivé činnosti byly kalkulovány podle Číselníku činností AOPK ČR, vrze 2024 (<https://cinnosti.nature.cz/noo/2024/cinnosti>)

4.2 Použité podklady a zdroje informací

Faltysová H. (1990): Botanický inventarizační průzkum CHPV Na Hadovně. Ms.- Depon in KÚ Královéhradeckého kraje.

Gerža M. (2006): Plán péče o přírodní památku Na Hadovně na období 2007 – 2016. Ms.- Depon in KÚ Královéhradeckého kraje.

Horčíčková E. (2010): Vliv prasete divokého na vegetaci semixerotermních trávníků. Diplomová práce, vedoucí Vojta, Jaroslav. Praha: Univerzita Karlova, Přírodovědecká fakulta, Katedra botaniky.

Chytrý, M., Kučera T. & Kočí M. (2001): Katalog biotopů ČR. Agentura ochrany přírody a krajiny ČR, Praha.

Jersáková J. et Kindlmann P (2004): Zásady péče o orchidejová stanoviště. Nakladatelství KOPP, České Budějovice.

Kaplan Z. (1995): Závěrečná zpráva z botanického inventarizačního průzkumu přírodní památky Na Hadovně. Ms.- Depon in KÚ Královéhradeckého kraje.

Konvička M., Beneš J., Čížek L. (2005): Ohrožený hmyz nelesních stanovišť: ochrana a management. Sagittaria, Olomouc. 127 stran

Kubát K., Hrouda L., Chrtěk J. jun., Kaplan Z., Kirschner J. et Štěpánek J. [eds.] (2002): Klíč ke květeně České republiky. Academia, Praha.

Laburdová J. (2014 a): Vyjádření ke stavu PP Na Hadovně. Vyjádření AOPK ČR, č.j. 00483/OH/2014. Depon in KÚ Královéhradeckého kraje.

Laburdová J. (2014 b): Stanovisko ke stavu PP Na Hadovně. Stanovisko AOPK ČR, č.j. 01141/OH/2014. Depon in KÚ Královéhradeckého kraje.

Resl J. (2018): Stanovisko ke stavu PP Na Hadovně v roce 2018 z hlediska entomologie. Depon in KÚ Královéhradeckého kraje

Rešlová A. (2010): Aktualizace mapování vrstvy biotopů. Údaje z nálezové databáze ochrany přírody (NDOP).

Rešlová A. (2016): Plán péče o přírodní památku Na Hadovně na období 2017-2026. Depon in KÚ Královéhradeckého kraje

Nálezová databáze ochrany přírody (NDOP), pořizovaná Agenturou ochrany přírody a krajiny ČR. Stav k únoru 2024.

Ústřední seznam ochrany přírody (ÚSOP): <http://drusop.nature.cz/>

Územní plán obce Proruby, dostupný na <https://www.rychnov-city.cz/proruby/ds-1070>

Mapa katastru nemovitostí /DKM/, © ČÚZK

Nahlížení do katastru nemovitostí ČÚZK: <http://nahlizeniidokn.cuzk.cz>

Webové mapové služby pro katastrální mapy ČÚZK: <http://www.cuzk.cz>

Webové mapové služby ČÚZK: <http://geoportal.cuzk.cz>

Historické letecké snímky na Národním geoportálu INSPIRE, <http://geoportal.gov.cz>

Letecké snímky na <http://www.mapy.cz>

Gisové wms vrstvy, poskytované AOPK ČR na stránkách <http://mapmaker.nature.cz>

Vlastní terénní šetření v roce 2023 a 2024

4.3 Seznam používaných zkratk

AOPK ČR – Agentura ochrany přírody a krajiny České republiky

OP – ochranné pásmo

PP – přírodní památka

ZCHÚ – zvláště chráněné území

KÚ – krajský úřad

4.4. Podklady pro plán péče zpracoval

Mgr. Adriana Rešlová

Plán péče není dílem autorským, ale úředním podle § 3 písm. a) zákona č. 121/2000 Sb. (autorský zákon).

5. Přílohy

Tabulky: Příloha T1 - **Popis dílčích ploch a objektů mimo lesní pozemky a výčet plánovaných zásahů v nich**

Mapy: Příloha M1 - **Orientační mapa s vyznačením území**

Příloha M2 - **Katastrální mapa se zákresem ZCHÚ a jeho ochranného pásma**

Příloha M3 - **Mapa dílčích ploch a objektů**

Příloha T1 - Popis dílčích ploch a objektů mimo lesní pozemky a výčet plánovaných zásahů v nich

označení dílčí plochy	výměra	stručný popis charakteru plochy nebo objektu a dlouhodobý cíl péče	doporučený zásah	naléhavost	termín provedení	interval provádění
1 LOUKA	2600m²	<p>Jádrová plocha chráněného území. Velmi mírně svažité, téměř rovná loučka.</p> <p>V roce 2023 se dá tento řídký oligotrofnější porost s menším množstvím biomasy popsat jako mezofilní ovsíková louka (T1.1) svazu <i>Arrhenatherion</i>, místy výrazně přechodná k biotopu podhorských a horských smilkových trávníků (T2.3) svazu <i>Violion caninae</i>.</p> <p>Je zde zřetelný vlhkostní gradient. Ani nejvlhčí partie louky však nevybočují z mezofilního rozmezí.</p> <p>Nejvlhčí a nejnižší položený je jižní cíp území, kde působí i zástin dřevinami ze svahu nad potokem a z přilehlého sadu. Podél zahrady v JV části louky se táhne mělká mírně vlhčí deprese, která pak zase stoupá mírnou mezičkou k plotu zahrady. Plot je lemován na straně do PP řadou náletových jasanů, pod nimi rostou řídce křoviny. V J části u plotu roste košatá lípa třemi kmeny a s větvemi až na zem, zasahujícími až do louky. V JV rohu roste skupina vzrostlých výmladků rodu <i>Prunus</i>.</p> <p>Cílem péče je zachovat druhově bohatý porost květnaté louky a zároveň vytvořit vhodné podmínky pro získávání potravy a rozmnožování bezobratlých. Podél zahrady v JV části je cílem zabránění rozrůstání dřevin do louky a zlepšení oslunění mezičky, čímž se zde zlepší podmínky pro rozmnožování bezobratlých.</p>	<p>kosení s odstraněním biomasy</p> <p>(při první seči ponechat cca ¼ plochy nepokosenou, tyto plochy střídát z roku na rok)</p>	1	<p>první seč do 30.6.</p> <p>druhá seč 1. - 30.9</p>	2 x ročně
			vyhrabání a odvoz stařiny	1	březen-duben	1 x ročně
			narušení travního drnu a půdy	1	září – po druhé seči	1 x za 2 roky
			prořezání keřů a stromů podél plotu	2	mimo vegetační období	1 x za 5 let
2 NÁLETY	580 m²	<p>Pruh dřevin (šířka cca 2-12 m) v okraji louky podél její Z hranice, částečně ještě na plošině, částečně již na svahu. Mimo PP pokračuje porost dále po svahu k potoku. Hustý nálet o výšce do cca 10 m. Dominuje olše (pokryvnost 3-4), dále zde roste habr, buk, smrk, lípa, vrba křehká. V lemu je hojná kalina, v keřovém patře dále bez černý a brslen. V bylinném patře dominuje sasanka hajní, břechťan</p>	<p>vyřezání dřevin na celé dílčí ploše (ponechání pouze vybraných keřů – kaliny, brslen) a odstranění biomasy</p>	2	mimo vegetační období	1 x za 5 let

		<p>popínavý, orsej jarní (všechny pokryvnost 2-3), dále zde roste kopřiva dvoudomá, maliník, svízel přítula, kuklík potoční. Větší část byla vyřezána v roce 2014 a opět obrazila, severní část byla vyřezána pravděpodobně v zimě 2022/2023.</p> <p>Katastrálně se jedná o TTP. Podle historických leteckých snímků byla celá mez dříve kosena či pasena.</p> <p>Cílem péče je zabránit rozrůstání dřevin do louky a udržet její dobré oslunění, tj. udržet zde pouze nízký porost, který ji příliš nezastíní.</p>				
--	--	---	--	--	--	--